№ER 51

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srzodę dnia 5 Marca v. s. 1819 roku.

Obserwacye meteorologiczne.	Czas obserwacyi	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry.	Odmia. w powie.
	dnia 4 godz. 3 z połu.	27 cal. 9, 5 lin.	+ 3, 25 stopn.	Połud. Zacho.	Pochmurne
	— 4 godz. 9 wiecz.	27 — 8, 3 —	+ 2, —	— — — —	Zachmu.
	— 5 godz. 6 z rana	26 — 5, o	+ 2, —	Południ.	Zachmu.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— *W i l n o* —

Dnia 27 miesiąca lutego, grana była na zysk ubogich domu Towarzystwa Dobroczynności tragedya Horacyusze, tłómaczenia Osińskiego. JPani Leduchowska, która w rzędzie naypierwszych Aktorek tragicznych niewątpliwie liczyć się powinna, zdawała się bydź nayżywiey przejętą chlubnym zaszczytem poświęcenia talentu swojego dla wsparcia cierpiącey ludzkości, oraz szlachetném i wspaniałém uczuciem, które z powodu celu daney reprezentacyi, tak wielu widzów w tym dniu na teatr zgromadziło.

Jeżeli przy każdey zwyczayney reprezentacyi słusznie należne JPani Leduchowskiey dawane były poklaski, nierównie sprawiedliwiey w roli Kamilli oznąki uwielbienia i zadowolenia powszechnego odbierała; postrzedz można było albowiem oczywiście, że bez względu na słabość zdrowia nie szczędziła sił i starania, aby talent swóy znakomity w całey świetności rozwinąć i onym wszystkich przytomnych zachwycić.

Publiczność już na teatrze hołd Kamilli oddała przez powtarzane poklaski osobliwie przy końcu ostatniego aktu; Towarzystwo Dobroczynności niesie czułe podziękowanie JPani Leduchowskiey za odegranie sztuki, którey dochód znacznie kassę ubogich zasilił.

Rachunek weszłych do teyże kassy pieniędzy z wyż rzeczoney reprezentacyi, do dzisieyszey przyłącza się gazety.

Poczta Północna datowana jest z *Petersburga* dnia 26 lutego.

W sobotę, dnia 22 lutego, Nayjaśnieyszy Cesarz Jegomość i Nayjaśnieysze Cesarzowe, dopełniając powinności chrześcijańskiey, przystępowali do Nayświętszych Tajemnic, w małey kaplicy zimowego pałacu: a Wielki Xiążę Jegomość, *Mikołay Pawłowicz* i Wielka Xiężna *Alexandra Fedorowna*, w kaplicy swojego pałacu.

Jenerał porucznik, kurator edukacyynego wydziału dorpackiego, Hrabia *Liwen*, nayłaskawiey mianowany kawalerem orderu ś. *Alexandra-Newskiego*.

Dyrektor departamentu krajowego oświecenia, rzeczywisty radca stanu, *Popow*, nayłaskawiey mianowany kawalerem orderu ś. *Włodzimierza* 2giey klassy wielkiego krzyża.

Dyrektor departamentu podatkow i poborow, rzeczywisty radca stanu, *Opoczynin*, na własną prośbę uwolniony od obowiązkow, zostaje w ministeryum skarbu; na jego zaś mieysce mianowany dyrektorem woronezki gubernator cywilny, rzeczywisty radca stanu *Dubieński*.

Radca grodzieńskiey izby skarbowey, radca kollegialny *Maxymowicz*, nayłaskawiey mianowany wice-gubernatorem grodzieńskim.

Dyrektorami kommissyi umorzenia długow mianowani, radca kollegialny *Komarow* i radca nadworny Xiążę *Galiczyn*.

Rządcą kancellaryi departamentu handlu wewnętrznego mianowany radca nadworny *Olchowski*.

Naczelnik sztabu oddzielnego korpusu gruzińskiego, jenerał major *Wieljaminow*, mianowany kawalerem ord. ś. *Włodzimierza* 3ciey klassy.

Od 18 stycznia do 1 lutego r. t. przybyło do portu *Odessy* 16 okrętow kupieckich.

Podług *Ruskiego Inwalida* z dnia 23 lutego: przez rozkaz dzienny z dnia 18 lutego, mianowani dowódcami brygad. jenerał major, *Nagel*, brygady z połączonych batalionow 1go saperów, 3go i 4go pionierów; jenerał major, *Mengden*, brygady z połączonych batalionów, 2go saperów, 1go, 2go i 3go pionierów. Przez rozkaz dzienny z dnia 21 lutego: dowódzcy 3ciey dywizyi pieszey, jenerał majorowi, *Mezencowu*, rozkazano uważać się w woysku. Przez rozkaz dzienny z dnia 22 lutego: naczelnik głównego sztabu 2go woyska, jenerał porucznik, *Rudziewicz*, mianowany dowódzcą 7go korpusu piechoty. Liczący się w kawaleryi jenerał major, *Kisielew*, naznaczony naczelnikiem głównego sztabu 2go woyska, z pozostaniem w orszaku Jego Cesarskiey Mości. Naznaczeni naczelnikami sztabow korpusowych: 3go pieszego jenerał major *Dawydów*, 7go pieszego, jenerał major *Gotowski*. Naznaczeni dowódzcami brygad: jenerał major *Dziekoński* 2giey brygady 3ciey dywizyi dragonów; jenerał major *Jutkow* 1szy, 2giey brygady 15tey dywizyi pieszey. Przez rozkaz dzienny dnia 14 lutego, kapitan komandor, *Jazykow*, mianowany kontradmirałem.

FRANCYA.

Od granic francuzkich pod 19 lutego piszą: „Rozchodzi się pogłoska, że jest teraz w projekcie, mianować Xiążęcia *Angouleme* jeneralnym namiestnikiem króleskim i naywyższym dowódzcą wszystkich woysk we *Fran-*

cyi. Czas pokaże, jaka jest pewność tey po wieści. Była także mowa o ustanowieniu rejencyi, a na jey czele miał się znaydować Xiążę *Angouleme*. Wszystko to jednak są powieści, które tak jeszcze są niepewne, że im naymnieyszey wiary dać nie można. Przeciwnie to jest pewnieysza, że Hrabia *de Cazes* bardzo się w ostatnich czasach do Xiążęcia *Angouleme* przywiązał. Przyjaciele konstytucyi mogą wprawdzie teraz polegać na Xięciu *Angouleme*, który stan Francyi pojął i ślachetnie się do konstytucyi przywiązał. Jednakże Xiążę ten nie byłby bezpośrednim następcą po Królu." (*Zusch.*)

W *Montpellier* dana była sztuka, którey autorem był prefekt departamentu. Studenci sztukę osądzili za nikczemną i wygwizdali. Mer kazał przyyść warcie. Przyszło do rozprawy, w którey kilku raniono a pięciu studentów uwięziono. Prefekt wydał ogłoszenie, w którém studentów buntownikami nazywa, a studenci, w liczbie 800, z miasta wyszli.

Z *Rochefort* 8 młodych mniszek wyjechało do Senegalu.

Gdy w departamencie *Doubs*, wiele osób, z obawy prześladowania religiynego, myśli wynosić się do półnoćney Ameryki, przeto prefekt tameczny ogłosił w wydaném obwieszczeniu, iż konstytucya zapewnia zupełną wolność sumnienia i jednakową opiekę dla wszystkich wyznań. Spodziewać się należy, iż Minister spraw wewnętrznych poskromi fanatyków, którzy wszędzie umysły podburzaią.

Pokazuią tu dwie karlice, z których młódsza liczy lat 78. Jedna ma 34, a druga 39 cali wzrostu. Mnieysza nazywa się *Bebe*, na pamiątkę sławnego karła Króla *Stanisława Leszczyńskiego*, który się w niey z wizerunku zakochał, i prosił o jey rękę. Rodzice odmówili rozkochanemu *Bebé* ręki córki swoiey, która naówczas miała lat 14. Strapiony kochanek, maiący 3 stopy wzrostu, umarł z zgryzoty w 23 roku życia.

SAXONIA.

Zaślubienie się Xięcia *Fryderyka Augusta*, starszego syna Xięcia *Maxymiliana* z Arcy-Xiężniczką Karoliną austryacką, już jest od niejakiego czasu postanowione. Niedawno do W. Podkomorzego Barona *Friese* przyszedł dekret względem stanow krajowych, w którym jest propozycya względem uposażenia Xiążęcia *Fryderyka*. Mówią także o zaślubieniu Saskiey Xiężniczki *Amalii* (także córki Xięcia *Maxymiliana*) z Vice-Królem Arcy-Xiążęciem *Rainerym*. Od niejakiego czasu biega pogłoska, że się Xiążęta Sascy mocniey połączyli z domem królewsko-saskim, do czego wiele nowych zdarzeń powodem bydź miało. (*Zusch.*)

ANGLIA.

Londyn d. 19 *lutego*. Projekt względem nowych papierow skarbowych na 20 milionow, potrzecie był czytany i został przyjęty. Różnych tedy papierow tego rodzaju jest teraz w krążeniu $63\frac{1}{2}$ mil. Mówią, że kanclerz ma się starać o nową pożyczkę 8—10 milionow.

WŁOCHY.

Arcy-Xiążę Palatyn Węgierski bawi jeszcze w *Neapolu*, gdzie zwiedza wszelkie instytuta, oraz ogląda starożytności i wszelkie ciekawsze przedmioty sztuk pięknych i osobliwości natury.

Cesarsko-Rossyyski Minister stanu Hrabia *Capodistrias* przybył do *Rzymu*, i d. 4. b. m. stawiony był przed Oycem ś. przez Cesarsko-Rossyyskiego Posła Hrabiego *Italińskiego*.

Dnia 8 lutego trzęsienie ziemi zrządziło ogromne szkody w *Riviera di Levante* i w *Riviera di Ponente* w prowincyi genueńskiey; miasta *Maurizio* i *San Romo*, bardzo ucierpiały.

Wiadomo już, iż Xiężna Luki pozwoliła każdego bez względu na stan i okoliczności wpuszczać do siebie, kto tylko chce jey co ustnie lub na piśmie przełożyć. Teraz zaś postanowiła, iż od tych, którzyby nie śmieli wręcz wyjawić jey prawdy, przyymować będzie *tayne przełożenia*. Poza pałacem wskazano mieysce, gdzie podpisane przełożenia, i ważne doniesienia składać można, i dokąd przystęp wszystkim zabroniony, z zastrzeżeniem go jedynie dla samey Xiężney. Ze zaś środek ten ma na celu dowiedzenie się prawdy, i powiększenie dobra krajowego, spodziewa się więc Xiężna, iż nikt go nie nadużyje. (Urządzenie to przypomina sławną dawniey paszczę lwa w *Wenecyi*.)

Podczas naprawienia wielkiego ołtarza w dolnym kościele Franciszkanów w *Assisi*, znaleziono pod ołtarzem grób i kości ś. *Franciszka*, który ten zakon założył, i umarł tam przed 600 laty. Nie wiedziano dotąd, gdzie ciało jego leżało. Papież wyznaczył trzech Biskupów, którzy przekonawszy się o prawdzie tego odkrycia, maią zebrać święte relikwie, i złożyć je w wyższym kościele, aby tam cześć od wiernych odbierały.

Była Królowa hollenderska żyje bardzo prywatnie w *Rzymie*, zajęta jedynie wychowaniem swoiego syna. Szwagrowa zaś jey, Xiężna *Borghese*, świetny dwór utrzymuie. Nayczęściey bywa u niey Margrabia *Douglas*, Par Szkocki, ten sam, który *Bonapartego* na wyspie *Elbie* odwiedzał, i prosił go, aby mu dał swóy wizerunek.

HISZPANIJA

Podług jedney z gazet niemieckich, Margrabia *Serralvo*, grand hiszpański, posiadający łaskę królewską, wyjechał z *Madrytu*, rozumieją, że się uda do *Drezna*, zkąd wnoszą, iż nastąpi propozycya względem zaślubienia się Króla z jedną Xiężniczką Saską (z *gaz. ryz. Zusch.*)

AMERYKA.

Podług doniesień z *Nowego-Yorku* pod 10 stycznia, woyska królewsko-hiszpańskie, ostatnią już twierdzę w *Chili*, która w posiadaniu ich zostawała, t. j. miasto *Conception*, d. 6 września opuścili, wszystkie zburzywszy warownie. Dowódzca powstańców w *Chili*, *St. Martin*, miał złożyć dowództwo. *Artigas* odniosł różne korzyści nad Portugalczykami w okolicach *Monte-Video*; a hiszpański wódz naczelny większą część miast w *Terra Firma* opuścił, które osadzone trzymał, a to dla skoncentrowania sił swoich nad *Oronoco*. (*Zusch.*)

Wolno Drukować. Ignacy Reszka Kom. Cenz. Czl.— w Wilnie w Drukarni Redakcyi pism peryod.

Wilno dnia 5 Marca 1819 roku.

Rachunek weszłych pieniędzy z reprezentacyi daney na zysk ubogich w Wilnie roku 1819 d. 27 lutego.

Loże na pierwszym piętrze: Lewa strona	Prawa strona		zapłata: czer. zł.	Ruble
1		Frankowa	2	
	1	Ogiński	15	
2		Sulistrowska	4	
	2	Generał Gubernator . .	20	
3		Manuczyna	4	
	3	Olizar	15	
4		Mirska	4	
	4	Wańkowiczowa	4	
5		Strawiński	5	
	5	Zaleska	3	
6		Demblińska	4	
	6	Buszujew rub. ass. 50		
7		Plater Vice-Gubernator t.h. 10		
	7	Szłykow rub ass. 50.		
8		Łapacińska	4	
	8	Puciata	4	
9		Wołkowa	4	
	9	Plater Ferdynand . . .		40
		Za Numer 8my łaskawie zwrócony po zapłaceniu przez JW. Łopacińskę powtórnie wzięto	3	
		In summa za 1sze Loże Rub. ass. 100 tal. holend. 10	95	40

Loże na drugim piętrze: Lewa strona	Prawa strona		zapłata: czer. zł.	Ruble
1		Vacat		
	1	Kołyszkowa		6
2		Mickiewiczowa	2	
	2	Sakowicz	2	
3		Bułharyn		6
	3	Horodeński		5
4		Toczyłowska		6
	4	Lubecka		6
5		Antuszewicz	2	
	5	Kościałkowska		6
6		Anderson	2	
	6	Zenowiczowa		6
7		Zawadzki		6
	7	Sulistrowska Helena . . .	2	
8		Grycewicz	2	
	8	Machnaurowa		4
9		N. N.	2	
	9	W kassie przedano za r. as. 25.		
		In summa za 2gie Loże Rub. ass. 25	14	51

A w ogół rubli ass. 125, talar hol. 10, czer. złł. 109 i rubl. srebr. 91.
To jest, redukując na rubli srebr., rubl. sr. 431, kop. 17.

Za Bilety Parterowe przez różne osoby rozprzedane 1819 roku.

		Czer. zł.	Ruble	kopieyki
Chrapowicki . . .	za 2. Bilety.	—	2	—
Horn 1	— —	1	—	—
Szweykowski Mar. Telsz. 1	— —	1	—	—
Gorecki Józef 20	— —	—	18	—
Römer Bolesław 1	— —	1	—	—
Szumski Stanisław . . 10	— —	7	1	35
Krasicki 1	— —	1	—	—
Wiszniewski 10	— —	—	9	15
Ogiński 4	— —	—	4	—
Sulistrowska (oprócz z górą 80 czer. zł. za 7 Loż) . 10	— —	11	6	—
Judził 12	— —	—	8	75
Woynicz 20	— —	—	16	30
Walewski 10	r.ass. 70	4	4	25
Rektor Malewski . . . 14	— —	1	9	81½
Oborski 4	— —	—	4	—
In summa rub. assygna. 70		27	83	61½

Co uczyni rubli srebrnych 175, kop. 7½.

Za bilety parterowe i galeryyne w kassie teatralney wyprzedane zł. Pol. 1079 i gr. 4.
Z tego potrącając expens 297.
zostaje 782, gr. 4 czyli po redukcyi uczynioney rub. srebr. 117, kop. 32.

Rekapitulacya.

1szy Latus za Loże r. sr. 431 k. 17
2gi Latus — — — 175 k. 6½
3ci Latus — — — 117 k. 32
ogół 723, k. 55½

Potrąciwszy łaży na różnych monetach r.s. 7, k. 45
Oddaje się czystego zysku do kassy Towarzystwa Dobroczynności r. sr. 716, k. 10½
Oprócz tego odesłano do Domu Towarzystwa za 1 bilet parterowy beczkę jęczmienia.

Ogłoszenia.

1 *Ogłoszenie do Kuriera Litt. od niżey własną ręką podpisanego podaje się w następney treści: iż chociaż majątek móy dziedziczny Naceliszki zwany w powiecie Wileńskim parafii Poboyskiey położony na satysfakcyą wierzycieli został przeznaczony i zjazd pierwszy Sąd Taxatorski Exdywizorski dopełnił, jednak chcąc prędszą i dogodnieyszą wszystkim kredytorom i pretensorom domierzyć satysfakcyą a odpowiadając zaufaniu położonemu, i czując obo-*

)1(

wiązki winney wdzięczności dla kredytorow moich, którzy przez uczucia moralne są dla mnie niżey podpisanego naydelikatnieyszymi. A tak już majątek wyż zmieniony Naceliszki od przodkow moich zostawiony w dziedzictwie, z tey smutney kolei wyręczyć i ony w całkowitości oswobodzić postanowiłem. Przeto przez ninieyszą gazetę Kuryera Litt. do wiadomości wszystkim kredytorom i pretensorom mającym szłuszne i realne stosunki pretensiow, iżby na dzień 23 apr. roku teraz bieżącego do miasta Wiłkomierza przybyć raczyli, gdzie umocowany odemnie adwokat subsselliow Wiłkomierskich W. Wincenty Szwaradzki każdemu z kredytorow w osobie mojey przez układ przyjacielski, czyto w gotowiznie, czyli też w uręczeniu naypewnieyszych obligow należną dopełni satysfakcyą, aże to nieomylnie i niezawodnie dopełnionym zostanie przez ninieyszą awizacyą zaręczając własną podpisuję ręką. Dan w Wiłkomierzu r. 1819. mar. 5 dnia.
Józef Kamieński Chor. b. Kaw. Nar.

---

1. Po Dekrecie Sądu Exdywizyi Szrednickiey wprowadziłem sprawę drogą apellacyi do Sądu Głgo Litt. Wileń. Departamentu 2go. Wszakże przenosząc pokoy nad wszelkie processowe korzyści, życzyłbym ze wszystkiemi rzecz kończyć przyjacielską ugodą, wzywam przeto JWch Wch kredytorów i rozmaitego tytułu pretensorów zeszłego JW. Janusza Hrabiego Tyszkiewicza Generała byłych woysk Polskich, ażeby równą ze strony swojey okazując skłonność na kontraktach Wileń. święto-Jurskich w przedmiocie wyżey opisanym ze mną kommunikować się raczyli, gdyż po tym terminie będę przymuszony oddalić się do St. Petersburga na nie zamierzony czas, a jak z mojey strony oświadczam w układach powolności tak spodziewać się powinienem od strony kredytorów i pretensorów, równeyże dla miłości pokoju determinacyi.
Stanisław Hrabia Tyszkiewicz.

---

1. Niżey podpisany wyczytawszy ogłoszenie w dodatku gazety Kuryera Lit. pod N. 39 roku teraźnieyszego 1819 lutego 17 dnia, co do przedaży majątku Jazna z attynęcyami dziedzictwa JW. Barbary z Kociełłow Abramowiczowey Rotmistrzowey w gubernii Mińskiey w Pcie. Dzisnieńskim położonego, mam za obowiązek publiczność ostrzedz, że ten majątek lubo dziedzictwem został zapisany dla JW. Abramowiczowey testamentem brata jey ś. p. JW. Kazimierza Kociełła Rotmistrza kawaleryi Narodowey woysk Pol. w roku 1811 marca 22 dnia datowanym, a 1813 augusta 13 dnia po zgonie jego w depart. 2gim Wileń. aktykowanym, jednak kładnąc rozmaite obowiązki, i warunki w tymże testamencie rzekł wyraźnie w punkcie 6tym „na ostatek chcąc takowe rozrządzenie moie względem „włościan nayrzetelniey i nayakuratniey mieć „we wszystkim dopełnione, uskutecznione, razem „z dalszą wolą moią zastrzegam, iż sukcessorowie „moi żadnego majątku, folwarku, wsi, i zaścianku przedać niebędą mogli pierwiey, aż „we wszystkim takowa moia testamentowa dyspozycya pod wiedzą i okiem JW. Exekutora „i za jego świadectwem dopełnioną okaże się. Upoważniony zaufaniem ś. p. JW. Rotmistrza Kociełła na Exekutora rozrządzeń jego testamentowych, gdy na wieloliczne rekwirowania żadney nieotrzymałem od JW. Abramowiczowey odpowiedzi, a ztąd w niepewności mieć muszę spełnienia we wszystkim woli nieboszczyka, przymuszony jestem (oprocz dalszych krokow) uczynić ninieysze do gazet ostrzeżenie tak na zamiar Jazna, jakoteż na wyprzedany bez ogłaszania, lecz ukrytym sposobem pewny zaścianek od dobr Horodziłowa szlachcicowi Kuczukowi, jak mię dziś o tém wiadomość doszła. Datt roku 1819 lutego 25 dnia sądu głównego Lit. Wileń. Depart. 1, były Prezydent, i kawaler orderow Barnaba Dederko jako exekutor testamentowy.

W mocy zaręczającego dokumentu wydanego W. Marcinowi Buszyńskiemu Chor. b. W. Poll. za W. Karola Hlebowicza Komornika Pttu Wołkowyskiego, przymuszony zostałem przez oczewisty dekret Grodzki Pttu Trockiego w r. 1812 17 januar. zapadły, opłacić W. Buszyńskiemu rubli sr. 1711, kop. 75. Gdy takowym dekretem oczewistym wzajemnie zasądzona wyż zmieniona summa dla mnie a którą, od tego czasu ukrywając się z osobą swoją i majątkiem w guberniy Grodzieńskiey i Mińskiey do zadosić uczynienia obowiązkom i zaufaniu nieodpowiada dotąd W. Karol Hlebowicz, przeto wzywam przez ninieyszą awizacyą, w Kurierze Litt. zamieszczoną, że skoro żadnych układow nie zechce zrobić zniżey podpisanym do S. Jerzego teraz bieżącego roku, w ówczas zmuszony zostanę szukać opieki Rządowey. Datt. r. 1819 okt. 3 dnia.
Józef Kamieński Chor. B. Kaw. Nar.

---

1 Skutkiem wydaney i przyznaney Plenipotencyi przy aktach Ziemskich Pttu Wiłkom. od Xiążąt Jerzego i Ludwiki z Czaykowskich Trubeckich Porucznikow Narskiego draguńskiego Pułku i Kawalera różnych orderow w r. 1816 9bra 22 dnia, tudziesz pod tymże rokiem i dniem także przyznaney kwitacyi niżey podpisanemu z opłacenia kilka tysięcy rubli na summie opartey, w lokacyi u JJWW. Grafow Łopacińskich Woiewodzicow Brzeskich Litt. zeszłego z tego świata Macieia Czaykowskiego Rotmistrza Pttu Wileń. z mocy udziałanego testamentu w roku 1816 miesiąca 9bra 22 dnia aktykowanym w ziemstwie Ptu. Dryśieńskiego, gdzie cały swóy fundusz na równy dział przeznaczył dla synowca, i synowic, w którey kolei takowey sukcessyi jest prawą aktorką Xiężna Ludwika z Czaykowskich Trubecka.. Wmoc za tym przyznaney kwitacyi i plenipotencyi, stałem się być prawym i niewzruszonym właścicielem, gdy na konto zaległych procentow plenipotent JWW. Grafow Łopacińskich Woiewodzicow Brzeskich Litt. zaliczył kilkaset rubli, przeto gdy skutkiem remissyynego dekretu Sądu Głównego Litewsko Wileńskiego do sądu Exdywizorskiego odesłana została rozprawa ze wszystkiemi moiemi debitorami dopioro z przyczyny cofnioney exdywizyi, upraszam JWW. Grafow Łopacińskich, iż jako nie przelana takowa summa nikomu, ażeby niedziałając znikim, ze mną aktorem ułożyć się raczyli. I wtym obiekcie do gazet Kuryera Lit. podaię i własney ręki mey podpisem stwierdzam. Datt roku 1819 marca 3 dnia. Józef Kamieński C. b. K. N.

---

1. Wyjeżdża za granicę do Bawaryi tameczny rodak Karol Beim, przemieszkujący w gubernii Wileńskiey za czasowym praszportem od roku 1812.